

ELÄINOIKEUSLIIKKEEN EPÄPOLITISOITU IDEOLOGIA JA FEMINISAATIO

retorinen analyysi Suomi24-foorumin viestiketjujen luomista representaatioista

Heidi Päckilä
Kandidaatintutkielma
Politiikan tutkimus
Yhteiskuntatieteiden ja filosofian
laitos
Jyväskylän yliopisto
Kevät 2021

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta	Laitos Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos
Tekijä Heidi Päckilä	
Työn nimi Eläinoikeusliikkeen epäpolitisoitu ideologia ja feminisaatio: retorinen analyysi Suomi24-foorumin viestiketjujen luomista representaatioista	
Oppiaine Politiikan tutkimus	Työn tyyppi Kandidaatintutkielma
Aika 15.05.2021	Sivumäärä 27
Ohjaaja Vasileios Syros	
Tiivistelmä Tässä tutkielmassa tarkastelen Eläinoikeusliikettä sen sivuutetun ideologian ja siihen liitetyn feminiinisuuden kautta. Esitän eläinoikeusliikkeen ideologian poliittisena, jota pyritään politikoinnilla epäpolitisomaan. Tämän tehdäkseen käytän hyväksi Kari Palosen teoretisointia politisoinnista ja politikoinnista. Analysoin aineistostani retorisen analyysin avulla niitä retorisia keinoja, joilla eläinoikeusliikkeen ideologiaa epäpolitisoidaan. Analysoin myös aineistostani retorisia tapoja feminisoida eläinaktivistit. Käytin teoriapohjana retoriikan analyysissäni Chaim Perelmanin Retoriikan valtakunta -teosta. Tämän teoksen avulla analysoin aineistosta erilaisia vaikuttamisen keinoja, kuten Perelman retoriikan kokee. Aineistossani ilmeni myös virheargumentteja, jotka perustuivat sukupuoleen. Loin näille virheargumenteille oman alalukunsa ja käytin niiden analysoimiseen muun muassa Douglas Waltonin Ad hominem-argumentteja koskevaa teosta. Aktivismista ja tunteista kirjoittaessani käytin teoreettisena pohjana Audre Lorden teosta Sister Outsider. Tässä teoksessa Lorde kirjoittaa tunteiden tärkeydestä aktivismille. Eläinetiikasta ja eläinoikeusliikkeen sivuutetusta ideologiasta kirjoittaessani käytin lähteenä australialaisen filosofin Peter Singerin teosta Animal Liberation. Käytin tutkielmassani ekofeminististä tulkintatapaa. Ekofeminismi on 1970-luvulla muodostunut feminismin haara, jonka mukaan kaiken sorron taustalla on patriarkaatti. Ekofeminismissä sorrettujen ryhmien nähdään olevan verkkomaisessa yhteydessä toisiinsa. Ekofeminismissä koetaan kaiken sorron taustalla toimivan samat mekanismit luokkaan, sukupuoleen, rotuun tai lajiin katsomatta. Lajismi on sorron väline ekofeminismin mukaan.	
Asiasanat feminisaatio, epäpolitisointi, politisoiminen, toiseuttaminen, eläinoikeusliike, eläinaktivismi, eläinoikeusjärjestö, representaatio, lajismi, ekofeminismi	
Säilytyspaikka Jyväskylän yliopisto	
Muita tietoja	

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
2	TUTKIMUSKYSYMYS JA TEORIAPOHJA	4
	2.1 Tutkimuskysymys ja oma positioni	4
	2.2 Teoriapohja ja viitekehys	5
	2.3 Ekofeministinen tulkintatapa metodina	6
3	AKTIVISMIN FEMINISAATIO	7
	3.1 Eläinaktivistien toiseuttaminen	7
	3.2 Eläinoikeusjärjestöjen oletettu feminisaatio	9
	3.3 Vähättely, tunteet ja aktivismi	10
4	ELÄINOIKEUSLIIKETTÄ KOSKEVA RETORIikka.....	13
	4.1 Median käyttämä retoriikka	13
	4.2 Epäpolitisointiin pyrkivä retoriikka	14
	4.3 Sukupuolittuneet virheargumentit aineistossa	18
5	AINEISTON TULKINTA JA IDEOLOGIA	23
	5.1 Sivutettu ideologia ja sen epäpolitisointi	23
	5.2 Aineiston tulkinta ja luodut representaatiot	25
6	POHDINTA.....	26
	LÄHTEET.....	28

1 JOHDANTO

Eläinoikeusjärjestöt ovat viime vuosikymmeninä herättäneet huomiota ja niistä on uutisoitu ympäri maailmaa. Eläinoikeusliikettä on kritisoitu erilaisista tapahtumista ja aktivismin muodoista, joita eläinoikeusjärjestöt ovat harjoittaneet. Elämme posthumanistisessa yhteiskunnassa ja näin ollen rationaalista ihmistoimijaa ei enää välttämättä nähdä yhtä sokeasti maailman keskipisteenä ja ainoana toimijuuden muotona (Raipola 2015, 37). Tämän vuoksi eläinten oikeuksista on kiinnostuttu uudella tavalla nyky-yhteiskunnassamme. Esimerkiksi luonnontieteiden erikoistuminen ja eriytyminen teknologisen kehityksen rinnalla on laajentanut käsitystämme ihmisen suhteesta muihin eläimiin (Lummaa & Rojola 2015, 25).

Toissijaisia eläimiä kohdellaan yhteiskunnassamme luonnon koneina. Tutkielmassani käytän termiä toissijainen eläin useasti ja tarkoitan sillä muita eläinlajeja, kuin ihminen (Lummaa & Rojola 2015). Eläinoikeusliike on syntynyt 70-luvun puolivälissä samoihin aikoihin, kun Peter Singer julkaisi teoksensa *Animal Liberation*. Eläinoikeusliike pyrki kritisoimaan yhteiskuntamme tapaa käyttää eläimiä omiin tarkoituksiinsa. Eläinaktivismi ja eläinoikeusliike ja -järjestöt ovat saaneet osakseen kritiikkiä ja ne representoidaan yleisesti harrastuksenomaiseksi, feminiiniseksi aktivismin muodoksi. Näin luoduilla representaatioilla on tehty ensimmäinen oletus eläinaktivismista ja sen epäpoliittisuudesta. Eläinoikeusliikkeessä on myös feminisaation piirteitä, joka tekee siitä alttiin toiseuttamiselle ja epäpolitisoinnille. Feminisaatio eläinoikeusliikkeessä vaikuttaa myös siihen, millaisina eläinoikeusliike, -järjestöt ja eläinaktivistit esiintyvät ihmisille.

Minua on aina kiinnostanut etenkin naisiin, mutta myös intersektionaalisesti kaikkiin joukkoihin kohdistettu sorto. Koska naiseus koetaan tunneperäisenä (ja vastavuoroisesti mieheys järkipäisenä) liitetään naiseuteen piirteitä epärationalisuudesta ja luonnollisuudesta. Tällaisilla mielikuvilla luodaan

epätasa-arvoisia asenteita, joista on vaikea päästää irti. Tätä samaa luonnollistamisen kaavaa käytetään usein, kun yritetään oikeuttaa sorto jotain ryhmää kohtaan. Aktivismi ja etenkin eläinaktivismi maalataan retorisesti ”naisten harrastukseksi” (ks sukupuoliittuneet virheargumentit). Feminiinisyys liittyy vahvasti eläinaktivismiin ja siitä kerronkin lisää tulevilla kappaleilla. Eläinaktivisteista puhutaan vähätellen kettutyttöinä, joka on tapa pyrkiä epäpolitisomaan eläinoikeusliikkeen ideologiaa. Tutkimukseni teoreettisessa osiossa keskityn kuvaamaan aktivismia enemmän ja käsittelen sukupuolentutkimuksessa tutuksi tulleen Audre Lorden tekstien avulla tunteita, vähättelyä ja aktivismia.

Tässä kandidaatin tutkielmassa tutkin eläinoikeusliikkeeseen, -järjestöihin ja eläinaktivismiin liitetyjä representaatioita. Keskityn tutkimaan tapoja, joilla luodaan erilaisia mielikuvia eläinoikeusliikkeestä. Tutkin myös eläinoikeusliikettä kuvaavaa retoriikkaa, ”tytöttelyä” ja tematisoin tämän nimenomaan poliittisena tekona, jolla on pyrkimys epäpolitisoida eläinoikeusliike ja sen nimissä tehty aktivismi. Tätä aihetta tutkin ekofeministisellä tulkintatavalla. Tämän myötä halusin tutkia myös eläinoikeusliikkeisiin liittyviä sukupuolen merkityksellistämisiä ja eläinoikeusliikkeen feminisaatiota. Aineistonani käytän Suomi24-foorumien viestiketjuja, jotka käsittelevät eläinoikeusliikettä, eläinaktivismia ja eläinoikeusjärjestöjä. Ajallisesti nämä keskustelut on käyty 2000-luvun alussa. Käytän analyysimenetelmänäni retorista analyysia, jolla analysoin niitä retorisia tapoja, joita aineistossani on käytetty epäpolitisomaan ja feminisoimaan eläinaktivismi ja eläinoikeusjärjestöt. Teoriapohjana retorille analyysille käytän Chaim Perelmanin teosta: Retoriikan valtakunta ja Douglas Waltonin kirjallisuutta koskien Ad hominem-argumentteja. Päädyin valitsemaan aineistokseni kommenttiketjut Suomi24-foorumilta, koska tiesin, että niistä olisi helppo löytää vahvoja retorisia ilmauksia koskien eläinoikeusliikettä. Minua kiinnostaa erityisesti se, miten yksityiset ihmiset kokevat eläinaktivistit ja eläinoikeusliikkeen.

Tutkimuskysymyksiäni tässä tutkielmassa olivat:

- Mitkä ovat ne retoriset tavat, joilla eläinoikeusliikettä pyritään epäpolitisomaan?
- Mitkä ovat ne retoriset tavat, joilla eläinoikeusliikeaktivistien työtä ja tunnelatausta työtään kohtaan vähätellään?

Hypoteesi tutkielmalleni oli, että eläinoikeusliikkeen poliittista ideologiaa vähätellään ja sen olemassaolo kielletään juuri sen vuoksi, että järjestöt ovat usein naisvaltaisia. Naisten kokeminen tunteellisesti tekee naisista epäsovivia valtaa käyttäviin ja omaaviin aseisiin yhteiskunnassa. Tunteet ovat ris-

tiriidassa politiikan ja poliittisten ideologioiden patriarkaattisten rationaalisten alkuperien kanssa. Pitkään historiassa naisia on kielletty astumasta politiikan kentälle ja nyt kun se on mahdollista, koetaan naisvaltaiset alueet yhteiskunnassamme edelleen vähäpätöisempinä ja vähemmän legitiimeinä alueina. Aineistossani kuitenkin kävi ilmi, että eläinaktiivisuuden naisvaltaisuus ei välttämättä ole todellista, vaan eläinaktiivisuus naisistetaan ja näin ollen miesaktivistit luetaan ulos hegemonisesta maskuliinisuudesta ja mieheydestä (ks sukupuolittuneet virheargumentit). Usein eläinoikeusaktivistit tekevät työtään tunteella ja he antavat sen näkyä. Tunteet ja järki luetaan toistensa vastakohtina, jonka vuoksi tunteella tehty aktivismi nähdään järkevän ja rationaalisen työn vastakohtana. Näin aktivismin legitimaatiota vähätellään.

Tutkimuksen teoriaosuus käsittelee aktivismia. Näissä luvuissa kerron enemmän eläinaktivistien toiseuttamisesta, eläinoikeusliikkeen feminisaatiosta ja tunteista vähättelyn syynä. Tutkielmani retoriikkaosio keskittyy aineiston retoriseen analyysiin. Analysoin aineistostani erilaisia retorisia epäpoliittisoinnin tapoja, jotka koskevat eläinoikeusliikettä. Yhdessä analyysiluvussa tarkastelen myös sukupuolittuneita virheargumentteja aineistossani. Seuraava osio työssäni on keskittynyt aineiston tulkitintaan. Tässä kappaleessa tulkitan aineistoani kokonaisvaltaisesti ja kerron eläinoikeusliikkeen sivuutetusta ideologiasta. Kirjoitan myös aineistostani ilmenneistä representaatioista eläinoikeusliikettä, eläinoikeusjärjestöjä ja eläinaktivisteja koskien. Viimeinen tutkielmani osio on pohdintaa.

Kiinnostuin tästä aiheesta viime syksynä, kun aloin suunnitella rescue-koiran adoptoimista ulkomailta. Tämä johti minut ajattelemaan syvemmin eläinoikeusliikettä, johon rescue-toimintakin kuuluu. Koen heidän työnsä poliittisena ja minua kiinnosti tietää, millä tavoilla yhteiskunnassamme eläinoikeusliike ja eläinaktivistit koetaan. Minua kiinnosti myös tutkia, millä tavoilla eläinoikeusliikettä, -järjestöjä ja eläinaktivisteja epäpoliittisoidaan ja vähätellään ja sitä, kuinka se ilmenee. Mielestäni Suomi24-foorumin keskustelut olivat otollisia, sillä ne kertoivat yksityisten kansalaisten näkemyksistä eläinoikeusliikkeen teemoja kohtaan. Pitkän odotuksen jälkeen maaliskuussa minulle saapui Kreikasta Onni-koira.

2 TUTKIMUSKYSYMYS JA TEORIAPOHJA

2.1 Tutkimuskysymys ja oma positioni

Tutkimukseni käsittelee eläinoikeusliikettä ja sen epäpolitisoidista. Eläinoikeusliikkeessä minua kiinnostaa etenkin suhtautuminen eläinaktivisteihin ja heistä luodut representaatiot. Mielestäni mielenkiintoista on myös eläinaktivismiin oletetun naiseuden vaikutukset eläinaktivismiin. Näiden aiheiden pohjalta kokosin tutkimuskysymykseni, jotka kuuluvat :

- Millä tavoilla eläinoikeusliikkeen ideologiaa epäpolitisoidaan?
- Millä tavoilla eläinaktivistien työtä vähätellään ?

Näiden kysymysten varaan pohjaan tutkielmani. Analysoin retorisella analyysillä erilaisia retorisia tapoja, joilla eläinoikeusliikettä epäpolitisoidaan. Etsin myös aineistostani niitä retorisia tapoja, joilla eläinaktivistien työtä vähätellään. Eläinaktivistien työn vähättely on myös tapa epäpolitisoida heidän aktivismiaan.

Koen oman positioni vaikuttavan tutkielmani etenemiseen ja tuloksiin. Oma positioni on, että koen eläinoikeusliikkeen poliittisena ja koen myös eläinaktivismiin sisältävän poliittisia aspekteja. Pyrkimykseni oli pysyä tieteellisen tutkimuksen mukaisesti objektiivisena, enkä halunnut luoda tutkielmastani standpoint-teorian mukaista tutkimusta (standpoint-teoriasta ks Louhela 2019, 22). Omaan positiooni lukeutuu myös se, että olen kiinnostunut eläinten oikeuksista. Aineistoni analyysi ei kerro yleistä mielipidettä eläinoikeusliikkeestä ja eläinaktivismista, sillä en löytänyt yhtäkään aktivismia puolustavaa kommenttia tarkastelemistani viestiketjuista. Olen myös politiikan

tutkimuksen opiskelija, jonka koen vaikuttavan tulkitsemistapaani. Myös esimerkiksi Kari Palonen on argumentoinut, että politiikan tutkija pyrkii etsimään aiheesta kuin aiheesta poliittisia аспекteja (Palonen 1997). Koen siis tämänkin vaikuttavan työhöni. Viestiketjut Suomi24-foorumilla ovat 2000-luvun alusta, joten mielipiteet eläinoikeusliikettä, eläinaktivisteja ja eläinoikeusjärjestöjä kohtaan ovat myös voineet muuttua.

2.2 Teoriapohja ja viitekehys

Teoriapohjana tutkielmalleni käytän teoksia eri tieteenalojen edustajilta. Retorisen analyysini teoriapohjana käytän Chaim Perelmanin Retoriikan valtakunta-teosta. Perelman on ansiokkaasti tuonut nykyisen retoriikan tutkimuksen tutkimusalaksi ja hän argumentoi sen puolesta, että retoriikka on kuulijan vaikuttamista ja suostuttelua uskomaan puhuttu asia todeksi. Hänen tapansa esittää retoriikka suostutteluna sopi tutkielmaani hyvin, jonka vuoksi valitsin Perelmanin käsityksen retoriikasta. Käytin retorisen analyysini tueksi myös Douglas Waltonin teosta Ad hominem-argumenteista (1998). Aineistossani ilmeni paljon erilaisia virheargumentteja ja tämän vuoksi päädyin lopulta luomaan kokonaisen alaluvun pelkästään niiden analyysia varten. Nämä virheargumentit liittyivät sukupuoleen ja eläinaktivismiin oletettuun ja pakotettuun feminisaatioon.

Halusin sisällyttää tutkimukseeni sukupuolentutkimuksen kentältä tutun Audre Lorden kirjallisuutta. Hän on kirjoittanut aktivismista, tunteista ja vähättelystä. Näiden teemojen kautta tarkastelen aktivismia tutkielmassani. Erilaiset ympäristösosiologiset teokset olivat myös tiiviissä käytössä kirjoittaessani eläinoikeusliikkeestä.

Eläinoikeusliikkeen ideologiasta ja eläinetiikasta löysin hyvin tietoa australialaisen filosofin Peter Singerin teoksesta Oikeutta eläimille. Tätä teosta ammennan muun muassa kappaleessa, jossa kerron eläinoikeusliikkeen ideologiasta. Peter Singerin ohella käytän eläineettisiä ajatuksia myös muilta teoreetikoilta eläinetiikan alalta.

Työni pääkäsitteet ovat feminisaatio, toiseuttaminen ja epäpolitisoinen/politisoiminen. Nämä käsitteet selitän tekstissä syvällisemmin niille kuuluvissa alaluvuissa ja ne kuuluvat työni temaattiseen sanastoon. Näitä yllä mainittuja aiheita tutkin ekofeministisen tulkintatavan avulla.

Teoreettiseksi viitekehyykseksi tutkielmalleni muotoutui Kari Palosen jäsenyys epäpolittisoinnin käsitteestä.

2.3 Ekofeministinen tulkintatapa metodina

Ekofeminismi on tulkintatapa, joka keskittyy naisten ja eläinten sorron tarkasteluun. Ekofeminismin mukaan kaikki sorretut ryhmät ovat saman sortajan vallan alaisia ja siten sorrettuja. Ekofeminismi kytkee toissijaisten eläinten ja naisten taiston tasa-arvosta yhteneväksi sorroksi, jonka sortaja on patriarkaaliset tavat yhteiskunnassamme. Spesismi on tapa, jolla toiseutetaan ja sorretaan eri ryhmiä, kuuluivat ne toissijaisten eläinten lajeihin tai ihmisiin (Lummaa & Rojola 2015, 20). Spesismiin syvennyn tulevissa kappaleissa enemmän, sillä se kytkeytyy vahvasti aiheisiin toiseudesta (ks eläinaktivistien toiseuttaminen) ja feminisaatiosta (ks eläinoikeusjärjestöjen oletettu feminisaatio). Ekofeminismi syntyi 1970-luvun puolivälissä toisen aallon feminismin ja vihreän liikkeen kanssa yhtä aikaa ja se jakaakin molempien näiden ideologioiden aateperustan. Ekofeminismi jakaa syväekologian kanssa ajatuksen siitä, että ihmisten kuuluisi perustavanlaatuisesti pohtia uudelleen suhteensa luonnon kanssa. Ekofeminismin perusajatus on että kaikki alistamisen muodot ovat yhteydessä toisiinsa. Oli kyseessä rotu, luokka tai sukupuolisorto, toimii näiden taustalla samat sortavat mekanismit. Kaikelle feministiselle ymmärtämiselle keskeistä on ajatus naisten alisteisesta asemasta yhteiskunnassa. Tämä ymmärrys sopii myös kuvaukseksi luonnon sorrosta, sillä sorretut usein naisellistetaan ja naturalisoidaan. Sorron taustalla toimiva ideologia on sama kuin patriarkaatilla, eli järjen dominanssi luontoa vastaan. Tällöin alistetut ryhmät nähdään epäjärjellisinä ja kaoottisina, joiden hallitseminen järjen avulla on luonnollista ja luonnon järjestyksen mukaista. Tähän hallittuun ryhmään on eri aikakausina jaettu naiset, orjat, toissijaiset eläimet, alkuperäiskansat ja uusimpana lisänä köyhät. Näille sorretuilla ryhmille yhteistä on se, että ne on nähty ennemmin luontoon kuuluvina, kuin järjen ja sivistyksen piiriin kuuluvina. Ekofeminismin on eri suuntauksia, mutta pysyvä yhteinen piirre on länsimaisen patriarkaalisen yhteiskunnan kritiikki. (Kiviluoto 2004, 23-24)

Tarkastelen tutkielmaani ja aineistoani ekofeministisestä näkökulmasta sen mieltämät valtasuhteet huomioiden. Ekofeminismi sopii eläinoikeusliikkeen ja eläinaktivistien kategoriseen piiriin hyvin, sillä aiheena ovat eläimet ja toiseutetut ryhmät, kuten aktivistit, naiset ja aktivistinaiset. Ekofeminististä tulkintatapaa kuljetan läpi tutkielmani.

3 AKTIVISMIN FEMINISAATIO

3.1 Eläinaktivistien toiseuttaminen

Eläinaktivismi jakaa paljon mielipiteitä ihmisten keskuudessa. Eläinaktivismi koetaan naisellisena aktivismin tahona, jonka vuoksi eläinaktivistit kohtaavat toiseuttamista. Toiseuttaminen tarkoittaa binaarista luentaa subjektiin ja objektiin, meihin ja muihin. Toiseuttaminen on poliittisesti tärkeä representaation strategia (Lundbom 2016). Ihmiset lokeroivat usein asiat tuttuihin ja vieraisiin. Toisen käsitteellä tarkoitetaan jotain erilaista ja normaalista poikkeavaa (Lundbom 2016, 38). Feministisessä keskustelussa Simone de Beauvoir on viitoittanut toiseuden tarkoittamaan naisen toiseutta mieheen verraten (de Beauvoir 1949). De Beauvoir esittää ekofeminismin tavoin toiseuttamisen olevan lähtöisin patriarkaalisisista tavoista. Muilla tieteenaloilla, kuten ympäristösosiologiassa toiseuttaminen on kuvattu kulttuuri–luonto-dualismina (Lummaa & Rojola 2015, 19). Luonnollistaminen kuuluu lajismiin ja toiseuttamiseen niin, että sortaja pyrkii esittämään toiseutetun ryhmän luonnollisena ja näin ollen rationaalisen vastakohtana. Tämän vuoksi siihen kohdistuva sorto ja toiseuttaminen voidaan oikeuttaa (Raipola 2015, 48).

Ekofeminismissä toiseuttajana nähdään patriarkaaliset tavat tuottaa representaatioita. Ekofeminismin mukaan toiseutettujen verkko koostuu lajismien, seksismien, rasismien ja muiden intersektioiden kautta sorrettujen ryhmien ihmisistä ja ei-inhimillisistä. (Kiviluoto 2004, 23) Dualistiset käsiteparit ”ihmi-

nen” ja ”ei-inhimillinen” ovat posthumanistisessa keskustelussa käytettyjä termejä, joiden pyrkimyksenä on erottaa ihminen toissijaisista eläimistä nostamatta ihmistä jalustalle (Lummaa & Rojola 2015, 20)

Lajismi on toiseuttamisen tapa, joka ylettyy niin ihmisiin kuin toissijaisiin eläimiinkin. Sitä voidaan käyttää oikeuttamaan sorto tai väkivalta jotakin toista ryhmää kohtaan. Lajismia yleensä käytetään sortamaan toiseutettuja ryhmiä sukupuolesta, rodusta, lajista tai luokasta riippumatta. (Lummaa & Rojola 2015, 20) Lajismi käsitteenä tarkoittaa jonkin lajin tai ryhmän pitämistä ominaisuuksiltaan moraalisesti parempana ja tästä johtuvaa sortoa ”huonompaa” lajia kohtaan (Kekki 2014, 30).

Binaarisissa vastakohtapareissa ensin mainittu nähdään tyypillisesti toista ylempänä. Tällaisia ovat esimerkiksi vastakohtaparit mies–nainen ja valkoinen–musta. Eläin koetaan ihmisen keskeisimpänä toisena, kuten nainen on vastaavasti toinen miehelle. Tällaiset dualistiset jaot ovat kulttuurimme perusdikotomioita. (Tuomivaara 2016, 126)

Eläinaktivismissä toiseutta on luotu esimerkiksi aktivistien iän ja sukupuolen korostamisella ja tuottamalla kuvaa suppeasta ydinjoukosta, joka ei ole yhteiskunnallisesti merkityksellinen. Eläinaktivisteja on toiseutettu myös kuvaamalla heidät fundamentalistisina toisina, jotka kannattavat ääri-ideologiaa ja joita ei tämän vuoksi kannata tai pidä ottaa vakavasti. Kulttuurisesti toiseutettuina eläinaktivistit on asetettu ja he ovat myös itse asettuneet marginaaliin toimintatapojensa ja järjestäytymisensä logiikan vuoksi. (Lundbom 2016, 42) Kulttuurinen toiseus määrittyy eläinaktivistien kohdalla sekä liikkeen ulkopuolelta tuotettuun, kuten median tuottamaan toiseuteen, että aktivistien kokemaan ja tuottamaan toiseuteen (Lundbom 2011, 47). Eläinoikeusliikkeen mediajulkisuus koostuu erilaisista julkisista identiteeteistä, joita kaikkia yhdistää eläinaktivistien toiseuttaminen tavalla tai toisella yhteisöstä ulkopuolelle (Juppi 2004, 269).

Toiseutetuille aktivisteille kuluttavaa ja väsyttävää on ollut poliittisen agendan ohittaminen ja aktivismin mitätöiminen, kirjoittaa Pia Lundbom väitöskirjassaan (2016). Lundbomin mukaan turhauttavaa aktivisteille oli se, miten kerta toisensa jälkeen keskiöön päätyi eläinaktivismiin kuulumattomat seikat, kuten toimijan sukupuoli, nuoruus tai urbaanisuus. Eläinoikeusliikkeessä nuoruuden aiheuttamaan toiseuteen liitettiin epäkonventionaaliset toimintakeinot ja ennennäkemätön ideologia (Juppi 2005, 31).

Eläinaktivistit kuulevat paljon ”kettutyöttelyä” ja heidän toimintaansa mitätöiviä lausahduksia. Näihin toimijat ovat vastanneet esimerkiksi argumentoimalla eläinten kohteluun ja asemaan liittyvistä epäkohdista sekä vetämällä keskustelun muilla keinoin takaisin itse ideologiaan (Lundbom 2016, 41). Eläinaktivismia ja eläinoikeusliikettä varjostaa myös poliittinen toiseus. Poliittinen toiseuttaminen on epälegitimöimistä ja epäpolitisöimistä. Käsitteenä legitimiuden yhteiskuntatieteisiin toi sosiologi Max Weber. Hän määritteli sen tarkoittamaan kansalaisten hyväksyntää järjestelmää kohtaan (Timonen 2014, 17). Legitimiteetti muodostuu organisaation kaikilla aspekteilla ja se huomataan usein vasta, kun sitä ei enää ole (Timonen 2014, 18). Kielen avulla organisaatiota voidaan pyrkiä retorisesti legitimoimaan tai epälegitimöimaan. Kielellä on näin ollen vahva rooli legitimoinnissa, mikä liittyy valtaan (Timonen 2014, 18). Eläinaktivismissa feminisaatio on osasy toiseuttamiselle, mikä on myös tapa epäpolitisöida eläinoikeusliikettä. Poliittinen toiseus ei ole vain ongelma aktivisteille vaan myös aktivistien itsensä tuottamaa (Lundbom 2011, 47). Tässä mielessä kyse on myös toiseuden hallinnasta ja taidosta tuottaa halutunlaista toiseutta, eikä pelkästään määrittelyn kohteeksi joutumisesta (Lundbom 2011, 47). Eläinoikeusliikkeen ideologiaa pyritään näillä perusteilla epäpolitisöimaan niin, että eläinoikeusliike pyritään epälegitimöimaan.

3.2 Eläinoikeusjärjestöjen oletettu feminisaatio

Eläinoikeusjärjestöt ja niihin liitetyt mielikuvat omaavat piirteitä feminiinisuudesta ja naisellisuudesta. Tunteista ja aktivismista kerron enemmän seuraavassa kappaleessa. Miehisyyteen ja maskuliinisuuden yhdistetään voima, valta ja myös väkivalta (Saali 2019). Maskuliinisuudesta ja lihansyönnistä kirjoitti mielenkiintoisesti Antti Saali pro gradu tutkielmassaan: Lihan ja maskuliinisuuden artikulaatio ja antagonismi (2019). Gradussaan Saali esitti, kuinka miehisuus ja esimerkiksi kasvissyönnä on vaikea liittää toisiinsa, sillä mieheys liitetään vahvasti mielikuvilla lihaan ja väkivaltaan. Tämä ”lihattomuus” ja väkivallattomuus kasvissyönnissä ja eläinoikeusjärjestöjen toiminnassa tuottaa ongelmia. Tämän dualismin vuoksi miespuoliset eläinoikeusaktivistit on vaikea sijoittaa eläinoikeusjärjestöjen sisään. Käsitystä maskuliinisuuden mahtumattomuudesta eläinoikeusliikkeeseen puhutaan tässä kontekstissa pakotetusta feminisaatiosta.

Feminisaatio on termi, jota käytetään kuvaamaan joitakin yhteiskunnan aloja tai alueita, jotka ovat naisvaltaisia. Näille aloille ominaista on alhainen palkkataso, sukupuoliroolittuneet olot, jotka vaikuttavat alhaiseen palkkatasoon, työsaannin epävarmuus ja osa-aikaisuus työelämässä. Tällainen epävarmuus ja epävakaus on yleistä naisvaltaisilla aloilla ja alueilla. (maailmantalous.net)

Eläinoikeusjärjestöissä on edelleen vahva feminisaatio. Tämä vaikuttaa eläinoikeusliikkeen ja eläinoikeusjärjestöjen maineeseen ”hassahtaneina eläinrakkaina ihmisinä”, kuten Singer kirjoitti Oikeutta Eläimille-teoksessaan. Poliitikasta.fi sivulla kirjoitettiin vastarinnan feminisaatiosta, joka on selitetty sivulla ”naisten poliittisen aktiivisuuden lisääntymisenä ja voimistumisena erilaisissa yhteiskunnallisissa liikkeissä. Vastarinnan strategioiden feminisaatiosta puhutaan, kun kyseessä on strategiat, jotka vastarinnallaan ovat eriäviä perinteisistä maskuliinisista käsityksistä. Tällaiset feminisaation tavat taistelevat esimerkiksi kapitalismia, patriarkaattia, heteronormatiivisuutta, seksismiä, kolonialismia ja rasismia vastaan. (Seppälä 2017)

Naiset ovat olleet enemmistönä ympäristönsuojelu- ja eläinkysymyksissä. Poikia ja miehiä on ollut eläinoikeusliikkeen toiminnassa mukana ja heidät on asetettu representoiden liikkeen johtoon potentiaalisesti johdattamaan tyttöjä ja naisia harhaan. (Lundbom 2016, 41) Toiseuttava mekanismi tässä käytännössä oli se, kuinka nuoria naisia ei esitetty oman poliittisen ajattelunsa subjekteina, vaan vain miehillä ja pojilla representoitiin olevan poliittista kompetenssia ja osaamista ohjata (Palonen 2003, 180) (Lundbom 2016, 41).

Vaikka eläinoikeusliikkeen toiminnassa on ollut miehiä mukana, on lehdistön kirjoittaminen eläinoikeusliikkeen toiminnasta pelkistynyt kettutyttö-figuuriin kirjoittamiseen. Tätä tapaa on käytetty myös kasvissyöjien vähättelyyn, sillä liha-maskuliinisuus-artikulaatio on vahva normi yhteiskunnassamme (Saali 2019, 37). Nihilaatiolla tarkoitetaan juuri sitä, kun symbolijärjestelmää uhkaavat elementit torjutaan vähättelyllä ja stigmatisoinnilla, jotta vanha perinteinen käytäntö saadaan ylläpidettyä (Saali 2019, 37).

3.3 Vähättely, tunteet ja aktivismi

For the master's tools will never enable us to bring about genuine change. And this fact is only threatening to those women who still define the master's house as their only source of support. (Lorde 1984, 112)

Tässä kappaleessa käsittelen aktivismia ja siihen liitettyjä mielikuvia. Käytän teoriapohjana sukupuolentutkimuksen kentältä tutuksi tullutta kirjailija-runoilijaa, Audre Lordea. Lorde on tutkinut aktivismia, tunteita ja tunteisiin liitettyä vähättelyä. Audre Lorde identifioi itsensä afroamerikkalaiseksi lesboksi, joka on myös runoilija, taistelija ja äiti. Näiden intersektioiden kautta hän tarkastelee yhteiskuntaamme tuotannoissaan. Käytän ensisijaisesti Lorden Sister Outsider-teosta teoriapohjanani tässä alaluvussa.

Audre Lorde kirjoittaa paljon rasismista ja hänessä kuohuvasta vihasta sen myötä. Hän kirjoittaa Sister Outsider-teoksessa siitä, miten akateemiset valkoiset feministinaiset eivät ymmärrä mustien naisten sortoa, eivätkä he osaa liittyä heidän joukkoonsa kukistamaan sortajaa. Valkoiset naiset ovat tottuneet elämään patriarkaatin tavoilla, joten heille äänen käyttäminen patriarkaattia vastaan on outoa. Tämän kappaleen aloittava sitaatti kuvaa juuri sitä, miten edelleen ihmiset (tässä sitaatissa naiset) ovat aktivismia vastaan, koska he uskovat, että nykyinen yhteiskuntarakente ja patriarkaaliset tavat ovat heidän ainoa turvaverkkonsa, josta he voivat saada tukea sen mahdollistamalla, vaikkakin suppeilla tavoilla. Mutta kuten sitaatissa kerrotaan, sortajan välineillä ei saada aikaan oikeaa muutosta parempaan, vaan pitää etsiä uusia keinoja.

Tunteet koetaan yleisesti aktivismiin ja päätöksentekoon kuulumattomana. Tunteellisuus ja rationaalisuus nähdään melkein kuin toistensa vastapareina. Kulttuuri-luonto jakoisena naiset nähdään luonnollisina ja tunteellisina ja miehet nähdään kulttuurisina ja rationaalisina. Näin eläinaktivismissä ja eläinoikeusliikkeessä kehittyi monta ristiriitaa. Eläinoikeusliike pakotetusti feminisoidaan, koska eläinten oikeuksista puhuminen ja argumentoiminen koetaan tunteeseen perustuvana. Eläineettiset kysymykset nähdään pehmeinä arvoina, jotka eivät kuulu kovaan maskuliinisuuden artikulaatioon. Eläinoikeusliike ja eläinaktivistit representoidaan siis ”kettutyttöinä”, jotka harrastuksenaan ”päästelevät höyryjä” ja saavat aikaan ongelmia tiedottaessaan eläinten oikeuksista. Representoiden eläinaktivistit tunteellisina ja näin ollen vastakkaisena toisena rationaaliselle ihmiselle (miehelle) saadaan heidät toiseutettua. Heihin kohdistuva vähättely pyrkii samalla epäpolitisomaan heidän työnsä eläinten oikeuksien puolesta.

Audre Lorde tuntee vihan olevan tapa, jolla hän saa mobilisoitua niin itsensä, kuin kanssaihmisensä liikkeelle ja aktivismin pariin. Hän uskoo, että jokaisella naisella on sorrosta aiheutunutta raivoa, joka voi potentiaalisesti olla hyödyllistä institutionaalisia ja henkilökohtaisia sortajia vastaan. Hänen mukaansa tarkoin fokusoituna siitä voi saada voimakkaan energian lähteen muutokselle ja edistykselle.

Muutoksella Lorde kuvailee tarkoittavansa perustavanlaatuisia ja radikaalia siirtymää elämillemme, eikä vain valtasuhteiden muutosta tai hyvän olon tuottamista sorretuille ryhmille. (Lorde 1984, 127) Lorde kokee siis, että tunteet kuuluvat vahvasti aktivismiin ja ne saavat hänet ja muut sorretut yksilöt mobilisoitumaan sorretusta tilasta. Hän ei näe aktivismissä tilaa dualistiselle ajattelulle loogisesta ja tunteellisesta, vaan hän kokee, että esimerkiksi viha on tunne, joka ajaa häntä taistelemaan oikeuksistaan. Viha on hänelle tunne, joka vahvistaa ja jolla on emansipatorista valtaa hänessä, ja jonka vuoksi hän ei enää alistu sortajan suppeisiin patriarkaalisiin tapoihin. Samalla tavalla teoretisoi sosiologi Sidney Tarrow. Hänkin kokee tunteiden ja tulkintakaavioiden mobilisoivan ihmisiä konfliktuaaliseen toimintaan alistuneisuuden tilasta (Lappalainen 2017).

Lorde yhdistää tuntemisen ymmärrykseen siitä, mitä elämän kuuluisi olla ja mitä se olisi ilman patriarkaalisia rajoitteita. Tunne saa ihmiset aktivismin pariin. Hän kirjoittaa myös, kuinka pelko pitää sorretut lojaaleina ja kuuliaisina sortajalle. Kun on sinut oman tunne-elämänsä kanssa, henkilö ei enää hyväksy omaa voimattomuuttaan tai muita epätoivon tiloja, joita sortamisesta seuraa. Hän kirjoittaa myös, kuinka sorrettujen ryhmien on liityttävä yhteen päästäkseen heihin yhdistetystä vihasta. (Lorde 1984, 59) Lorden mukaan viha ja raivo ovat oikeutettuja reaktioita spesismiin, kun nämä spesistiset sarron muodot eivät muutu. Hänen mukaansa meidät on opetettu näkemään kaikki eriäväisyydet syinä tuholle ja sorrolle (Lorde 1984, 129).

4 ELÄINOIKEUSLIIKETTÄ KOSKEVA RETORIikka

4.1 Median käyttämä retoriikka

Media on yksi keskeisimmistä, ellei keskeisin, areena, jolla identiteettejä ja niiden edellytyksenä olevia eroja tänä päivänä tuotetaan. Niin asioita, ilmiöitä kuin ihmisiäkin representoidaan eri tavoin teksteissä ja puheissa, ja nämä representaatiot omalta osaltaan rakentavat, ehdottavat ja kyseenalaistavat identiteettejä. (Pynnönen 2013, 19)

Valitsin aineistokseni viestiketjuja Suomi24-foorumilta koskien eläinoikeusjärjestöjä ja eläinaktivismia. Kaikki nämä keskustelut oli käyty vuosina 2003-2006. Aineistoni keräsin Kielipankin Suomi24-korpuksesta. Käytin aineistoni etsimiseen avainsanoja: eläinaktivismi, naisaktivisti, eläinten oikeudet ja eläinoikeusjärjestöt. Naisaktivisti käsitettä käytin löytääkseni yhteyksiä naiseuden ja aktivismin välillä. Valitsin Suomi24-foorumien viestiketjuja aineistokseni, sillä tällä foorumilla keskustelut usein kiihtyvät ja sanavalinnat kommentoissa ovat tunnelatautuneita ja tämän vuoksi otollisia retoriseen analyysiin. Argumentointi elävässä elämässä yrittää vedota niin järkeen kuin tunteeseenkin (Summa 1998, 64). Poistin kommentoista turhia välilyöntejä säästääkseni tilaa, mutta pidin aineistoni muuten alkuperäisessä muodossaan. Esimerkiksi Hayden White on argumentoinut sen puolesta, että tekstin muoto, tyyli ja esitystapa ovat yhtä tärkeitä analyysille, kuin teksti retorisestikin (Palonen & Summa 1998, 11). Tutkin analyysissani politiikan politisointiretoriikkaa aineistostani ja tutkin sen avulla erilaisia tapoja, joilla pyrittiin epäpolitisomaan eläinoikeusjärjestöjen toimintaa ja eläinoikeusliikkeen ideologiaa.

Keskustelun otsikko	Kommenttien määrä	Analysoidut kommentit	Julkaisuvuosi
AKTIVISTINAINEN	7	2	2003
Eläinoikeusfoorumi	9	2	2004
Evoluutio ja eläinakti- vismi	34	3	2006
Minkkien ym. Vapautus	15	1	2004

Tähän kaavioon on kirjattu käytettyjen keskustelujen otsikot, käytettyjen keskusteluiden kommentit kokonaismäärältään, keskusteluista analyysiin käytetyt kommentit ja keskusteluiden ja kommenttien julkaisuvuodet.

Käytetty retoriikka kommentteissa oli usein hyvin yleiskielistä ja tunnepitoista. Useasti myös kirjoitusvirheitä ja intensiteettisanoja löytyi teksteistä. Eksessiivinen kysymys- ja huutomerkkien käyttö oli myös yleistä aineistossani. Herjaavat sanat ja muut haukkumasanat ilmaantuivat usein viestiketjuissa. Teksteissä vilahteli usein myös kirosanoja ja syrjiviä sanavalintoja. Suurimmassa osassa teksteistä yhdistettiin eläinaktivismi naiseuteen ja feminiinisyyteen, jonka vuoksi näille naiseuteen liittyville argumenteille on oma alaotsikko tässä kappaleessa. Tällaiset sukupuoleen pohjaavat argumentit ovat virheargumentteja, joita tulkitsem niille kootussa alaluvussa Douglas Waltonin teosta *Ad hominem arguments* (1998) apuna käyttäen.

Käytän ensimmäisessä analyysini alaluvussa teoreettisena pohjana Chaim Perelmanin *Retoriikan valtakunta* teosta, jonka mukaisia vaikuttamisen keinoja etsin aineistostani. Virheargumentteja aineistostani tulkitakseni käytän myös Douglas Waltonin virhepäätelmiä koskevaa kirjallisuutta.

4.2 Epäpolitisointiin pyrkivä retoriikka

Politisointi ja politikointi ovat käsitteitä, joista Kari Palonen on kirjoittanut Suomen kontekstissa (1993-1997). Epäpolitisoinnin käsitteen ymmärtääkseen on ensin ymmärrettävä politisoinnin ja politikoinnin käsitteet. Palonen kirjoittaa politisoinnin olevan ”pelivaran luomista” (1993, 127-130). Tällä toiminnalla toimija pyrkii osoittamaan, ettei poliittisessa tilanteessa ole vain yhtä ratkaisua tai konsensusta. Kun hän esittää tilanteen monitulkintaisena, hän politisoi tilanteen. Epäpolitisoinnin Palonen (1993) esittää vastakohtana politisoimiselle. Hän kuitenkin yhdistää epäpolitisoinnin tarkoittamaan politikoinnin strategiaa (Palonen 1997, 229). Palonen kirjoittaa, että enää ei uskalleta ottaa kantaa, mutta toisaalta tämä ”epäpolitisoituminen” on auttanut pääsemään eroon absolutismista niin kannanottojen kuin periaatteidenkin osalta. Tämä on politisoinut tilanteen tulkintaa. Palonen on

myös kirjoittanut epäpolitisoinen ja välttämättömyysretoriikan läheisestä suhteesta. Hän argumentoi asian niin, että politisoiminen on välttämättömyyden kiistämistä, kun taas epäpolitisoinen voi olla välttämättömyyden osoittamista (1993). Palosen mukaan myös väitteen tai seikan poliittisuuden kieltäminen on epäpolitisoinen pyrkimistä.

Palonen kokee politiikan muuttumisen kollektiivisesta henkilölliseksi institutionaalisen politiikan rappeutumisenä (1997, 17), mutta muilla tieteenaloilla kuten sukupuolentutkimuksessa tämä muutos on nähty positiivisena. ”Henkilökohtainen on poliittista”-iskulause takaa, että jokainen, joka tekee strategisia ja eksistentiaalisia toimia, tekee poliittisia päätöksiä (Palonen 1997, 17). Sukupuolentutkimuksessa tämän iskulauseen koetaan lisäämään tietoisuutta esimerkiksi sorrosta, koska sorto on henkilökohtaista ja samalla poliittista (Railo 2011). Tältä kannalta ajateltuna ”kansalainen” sana Suomen kielessä voitaisiin korvata Weberin (1919) vaihtoehtoisella termillä ”tilapäispoliitikko”.

Väittelyt ovat erityisen tärkeitä politiikan tutkimukselle, sillä millään ilmiöllä ei ole välttämätöntä poliittista aspektia, mutta jokainen ilmiö voi muuttua poliittiseksi (Wiesner, Haapala & Palonen 2017, 2) Viestiketjut, joita Suomi24-foorumilta valitsin eivät ensikatsomalta ole poliittisen keskustelun piirteitä omaavia puheenvuoroja, mutta niihin sisältyi paljon erilaisia epäpolitisointiin pyrkiviä retorisia keinoja, jotka tekivät aineistosta mielenkiintoisen ja tulkitsemiskelpoisen.

Näissä kaikissa teksteissä käytettiin eläinoikeusliikkeen ideologiaa epäpolitisovaa retoriikkaa. Epäpolitisointiin pyrkiminen retorisisilla keinoilla on itsessään poliittinen tapa viedä jonkin aatteen legitimaatiota. Epäpolitisointi voi olla vähättelyä, liioittelua tai muuta, asian legitimaatiota vievää toimintaa. Analysoin tämän alaluvun retoriikkaa Chaim Perelmanin esittämien eri vaikuttamisen keinojen avulla.

Löysin näistä kommentteista myös paljon Perelmanin esittelemiä vastamalleja (1977, 125-127) retorisen vakuuttamisen keinoina. Kaikki aineistoni kommentit ovat eläinoikeusliikettä vastustavia. Eläinoikeusliike ja eläinaktivistit näyttäytyvät kommentoijille epämiellyttävänä ja inhottavinaakin, joka saa heidät argumentoimaan eläinoikeusliikettä/eläinaktivisteja vastaan vastamalleilla. Eli he eivät halua millään tavalla toimia samoilla tavoilla kuin eläinaktivistit ja pyrkivät argumentoimaankin eri tavoilla (Perelman 1977, 126-127).

Ensimmäinen analysoitava kommentti on viestiketjusta AKTIVISTINAINEN, jonka on kirjoittanut SCLA-niminen käyttäjä:

Nuo vihreään anorakkiin ja rääsyihin pukeutuvat ”aktivistit” ovat todellakin säälistävää porukkaa. Näillä ”aktivisteilla” ei ole mitään tuntumaa oikeaan elämään, eikä tietoa oikein mistään. Mutu:lla vaan painetaan eteenpäin. Pahimpia ovat nämä ”Tuulivoimaa/ekoenergia”-porukat, jotka eivät tiedä hevon v**tua koko asiasta, mutta silti ovat antamassa ”asiantuntijalausuntojaan” joka paikassa. Joka kerta tekee mieli vähän kouluttaa, kun vastaan tulee.

SCLA-käyttää heittomerkkejä aktivisti-sanan ympärillä yrityksenään heikentää aktivistien legitiimiyttä ja tällä keinolla muuttaa heidät naurunalaisiksi. Tällä tavalla SCLA-nimimerkki epäpolitisoi eläinaktivistit ja heidän työnsä kommentissaan. Henkilön naurunalaiseksi saattaminen on Perelmanin mukaan tehokas retorinen väittelyase (1977, 64). SCLA-käyttäjän yritys tällaisen retorisen keinon oikeaoppisesta käytöstä oli heikko. Tässä kommentissa SCLA-käyttäjä sortuu virheelliseen argumentointiin perustamalla väitteensä aktivistien tietämättömyydestä heidän ulkonäköönsä. Hän pohjustaa argumenttinsa premissiin aktivistien ulkomuodosta (Walton 1998, kappale 3). Tätä virheargumenttia kutsutaan kaivon myrkyttämiseksi (Walton 1998, kappale 4). Tällainen ad hominem-virheargumentti tarkoittaa sitä, kun argumentoija perustaa argumenttinsa johonkin vasta-argumentoijan piirteeseen tai muuhun vasta-argumentoijaan kuuluvaan seikkaan, joka ei kuulu argumentaation aiheeksi. Näin argumentoija ikään kuin myrkyttää sen kaivon, josta vastapelaaja ammentaa voimansa. (Walton 1998, kappale 4)

Heittomerkkien käyttö aktivisti -sanon ympärillä luo kuvan aktivismin puutteesta. Heittomerkit tässä yhteydessä on luotu viemään aktivistien legitiimiyttä. SCLA-käyttää myös retoriikassaan kuvailevia adjektiiveja ja intensiteettisanaa ”todella”, joilla hän kuvailee aktivistit ”*todella* säälistävinä”.

Seuraavaksi tarkastelen Eläinoikeusfoorumi-viestiketjua. Tämä koski keskustelun aloittajan linkkaamaa Oikeutta Eläimille-järjestön eläinoikeusfoorumia. Tässä viestiketjussa on paljon loukkaaviksi tarkoitettuja sanoja.

Tämän keskustelun kolmas kommentti on käyttäjältä nimeltään Ikari:

*Paikka on pahemmin sensuroitu kuin muinaisen neuvostoliiton sanomalehdet, mitään mikä on vähääkään vastoin viherpipertäjien mielipiteitä ei saa lähettää.
Valvojat ovat ylimielisiä ”minä olen oikeass” mulkkuja, jotka vain vittuilevat ja haukkuvat lyttyyn.
Antaa älykkään kuvan viherpipertäjistä.*

Tässä kommentoidaan siis Oikeutta Eläimille-eläinoikeusjärjestön foorumia sensuroiduksi paikaksi, jossa ei suvaita yksilöiden omia ja eriäviä mielipiteitä, vaan ne haukutaan lyttyyn. Tämä kommentti on tunnepitoinen ja tekstin sävy on vihainen. Tunteiden näyttäminen argumentoinnissa voi olla pätevä keino lisätä argumentoijan uskottavuutta. Tälle oletuksena kuitenkin se, että yleisö pitää puhujaa vaikuttavana (Perelman 1977, 28). Kommentin ensimmäisessä lauseessa Ikari vertaa foorumia muinaisen Neuvostoliiton sanomalehtiin. Tällaista vertailua argumentaatioissa kutsutaan analogiaksi (Perel-

man 1977, 130-133). Hän tällä lauseella myös samaistaa eläinoikeusfoorumin Neuvostoliiton sanomalehtiin niiden molempien jakaman sensuurin vuoksi. Tämä on yksi Perelmanin esittelemistä retorista tavoista, joita hän esittelee Retoriikan valtakunta teoksessaan (1977, 70). Eläinaktivismi pyritään epälegitimoidaan ja sitä kautta epäpolitisoidaan esimerkiksi sanalla ”viherpipertäjä”, joka toistuu tässä kommentissa analogisesti kaksi kertaa. Eläinaktivistien oikeudenmukaisuutta viedään esittämällä foorumin valvojat ylimielisinä ja aina oikeassa olevina. Myös runsasta kirosanojen käyttöä ja haukkumasanojen käyttöä ilmaantuu tekstissä. Kommentin lause: ”valvojat ovat ylimielisiä minä olen oikeass mulkkuja” on ivallinen ja se vetoaa aktivistien älykkyyteen, koska he eivät oletetusti anna eriäville mielipiteille tilaa foorumillaan. Tämä kommentti kokonaisuudessaan kuvaa eläinoikeusfoorumien suppeana, pelkästään omalle kannattajakunnalleen avoimena foorumina, jossa ei ole tilaa muille mielipiteille. Tässä kommentissa käytetään ironisesti tahallisen puutteellista havainnollistusta Perelmanin retoriikan vaikuttamisen keinona (1977). Ikari siis kirjoittaa, kuinka sensuroitu ja epäoikeudenmukainen Eläinoikeusfoorumi on. Lopulta hän ironisesti lausahtaa ”Antaa älykkään kuvan viherpipertäjistä”. Tämä on retorinen tehokeino viimeisen lauseen (epiteetin) valheellisuuden paljastamiseksi (Perelman 1977, 124-125).

Toisen valitsemani kommentin tästä viestiketjusta on kirjoittanut Elchevive:

Sensuuri pois!

Se on henkistä kehittämättömyyttä ja huonoa erilaisuuden sietokykyä toimia niin järkyttävän kapea-alaisesti kuin Eläinoikeusfoorumi toimii.

Vetoaminen lukijoiden alaikäisyyteen ei sekään enää nykyajan maailmassa onnistu, kun kaupallista seksipaskaakin on heille tarjolla kaduillakin pilvin pimein!

Todellisuus on todellisuutta, räkäisenäkin!

Elchevive tekstissään on samalla linjalla edellisen kirjoittajan kanssa. Hän kokee, että Eläinoikeusfoorumi on sensuuria käyttävä alusta, jonka pitäisi sietää erilaisuutta ja toimia vähemmän kapea-alaisesti. Tämä kommentti alkaa mahtipontisesti huudahduksella ”Sensuuri pois!”. Hän käyttää paljon huutomerkkejä tässä kommentissa. Argumenttien muoto ja sisältö ovat retorisesti toisiinsa kietoutuneita vakuuttamisen elementtejä (Summa 1998, 65). Tämän kommentin epäpolitisoina aspekti eläinoikeusliikettä kohtaan on sen tapa kuvata eläinoikeusfoorumi epäoikeudenmukaisena ja vain samaa mieltä olevat kommentit hyväksyvänä foorumina. Kommentin lopussa oleva lause ”Todellisuus on todellisuutta, räkäisenäkin!” on analogiaa käyttävä retorinen vakuuttamisen keino (Perelman 1977, 129). Asioiden esittämisjärjestys, korostukset ja kielikuvat on käsitetty kielenkäytön ulkoisiksi muodoiksi, mutta jotka esimerkiksi Perelman kokee vakuuttamisen keinoina ja näin ollen sisällöllisiksi

osatekijöiksi argumentoinnissa (Summa 1998, 65). Elchevive käyttää puheenvuorossaan myös anaforaa painottaen lauseitaan runonomaisesti.

Ihan vika paikkaan kirjoitti Minkkien ym. vapautus? -keskustelussa näin:

Tuomita pitäisi vihreiden ankarasti, mutta ei, kait käsitys että tällainen kuuluu puolueen(liikkeen) toimintaan, suositaan, tällaista. Mitähän Satu Hassi, sanoisi, jos kysyttäisiin tästä iskusta, sanoisiko: me vihreät emme hyväksy tällaista, tuomitsemme ankarasti, tällaiset eläinräkkäykset, vai: elinkeino lopetettava, hänelle lisää taxilippuja, ja lentokonekin jolla saisi pörräillä, jotain tällaista, ihan mitätöntä porukkaa, ja näille maksamme huippupalkkoja, niille rahoille olisi tähdelisempääkin käyttöä, mm. on eläkeläisiä, työttömiä, ym vähätulaisia(400-500€)joille nämäkin rahat olisi paljon tärkeämpiä

Halusin sisällyttää tämän kommentin analyysiini, sillä se on sekava ja rönsyilevä. Perelman (1977) esittää tällaisten argumenttien olevan epäpäteviä, sillä ne eivät ole helposti yleisön tulkittavissa. Hän kuvailee hyvien argumenttien olevan tosiasialuonteeseen pohjautuvia ja helposti tulkittavia. (Perelman 1977, 50) Hän korostaa puhujan asemaa yleisöön nähden. Perelman esittää, että heti kun puhuja on päässyt tiettyyn asemaan, yleisö pyrkii tulkitsemaan hänen tekstejään niin, että niitä voitaisiin pitää mielekkäinä, järkevinä ja tosina (53). Tässä kommentissa *Ihan vika paikkaan*-nimimerkki ei ole onnistunut imagon luomisessa ja näin ollen hänen argumenttejaankin on vaikea pitää tosina. Hänen tekstinsä on vaikealukuista ja ohi aiheen menevää. Hän kääntää keskustelun Vihreän puolueen kansanedustajiin, vaikka eläinoikeusliike on julkisesti sitoutumaton kansalaisliike. Hänen argumenttinsa Vihreän puolueen yhteydestä eläinoikeusliikkeeseen on siis epätosi ja painoarvoltaan heikko (Perelman 1977, 157). *Ihan vika paikkaan*-käyttäjät epälegitimoi eläinaktivistit kutsumalla heidän aktivisminaan puheenvuorossaan eläinräkkäykseksi. Tätä tapaa on aineistossani toistuvasti käytetty epäpolitisoidaan eläinaktivistit ja eläinoikeusliike.

4.3 Sukupuolittuneet virheargumentit aineistossa

Aineistoani lukiessa huomasin, että viestiketjuissa on paljon sukupuolittuneita argumentteja. Nämä argumentit ovat kuitenkin usein virheargumentteja, sillä ne perustuvat stereotypioihin tai haitallisiin heteronormatiivisiin dualismeihin. Tutkin näiden viestiketjujen argumentaatiota ad hominem-virheargumentteina. Käytän teoriapohjanani Douglas Waltonin teosta *Ad Hominem Arguments* (1998) tulkitsemaan aineistoani tässä työssäni alaluvussa. Jokainen tähän alalukuun valitsemani kommentti on sukupuolittunut ja argumenttien hyökkäykset kohdistuvat henkilön sukupuoleen. Tämän vuoksi koin otolliseksi luoda jokaisesta argumentista *Ad hominem circumstantiae*-kaavan analyysin tueksi. *Ad*

hominem circumstantiae on yksi ad hominem virhepäätelyn alalaji, jossa argumentaatio pohjataan vastustajan ominaisuuteen ja tässä tapauksessa sukupuoleen (Walton 1998, kappale 1).

Useissa analysoimissani teksteissä tuli esiin aktivismin ja varsinkin eläinaktivismin yhdistäminen naiseuteen. Kirjoitin aikaisemmassa luvussani aktivismista ja tunteista Audre Lorden teoriaa apunani käyttäen ja tässä luvussa avaan näitä aktivismin ja naiseuden yhteyteen vetoavia argumentteja aineistostani.

Evoluutio ja eläinaktivismi-keskustelussa aiheina olivat juuri eläinaktivismin feminisaatio ja myötätunnon vaikutus naisuuteen. Otin analyysin kohteeksi tästä viestiketjusta vain tiettyjä kommentteja, sillä keskustelun sävy oli kokonaisuudessaan filosofinen ja evolutiivinen, eivätkä ne kuuluneet tutkiמיני aihealueisiin. Käyttäjät eri argumenteilla koettivat luoda yhteyttä naiseuden, empatian ja eläinaktivismin välille. Mielenkiintoinen ja analyysin arvoinen kommentti tähän liittyen oli käyttäjänimeltä Selitys:

Turkistarhauksen pitäminen ällöttävänä ei ole geenien ohjaama toimintamuoto. Naisilla

*sattuu ihan olennaisesta syystä olemaan suojeluvaisto ja johonkin sitä pitää purkaa. Kun baby annabelle-nuket ei enää riitä, otetaan suojeltavaksi jotain elävää.

Tähän vastasi käyttäjä Tytär:

Niin hassulta kuin tuo kuulostaakaan, niin silti näen tuossa jonkin faktaperän!

Selitys-käyttäjä siis perusti väitteensä siihen, että naisilla on jokin sisäänrakennettu suojeluvaisto, joka ajaa heidät eläinaktiivisiin. Tytär-käyttäjän vastaus kertoo, että tämä väite kuulostaa hassulta, mutta hän toteaa, että näkee tämän väitteen pohjautuvan faktatietoon. Hoivadiskurssi on eläinaktiivismissa yleinen. Tämä väite ei kuitenkaan todetusti pohjautu tietoon, sillä käyttäjä Selitys kirjoittaa kommenttinsa yleiskielisesti ja mielipiteenomaisesti ilman lähteitä tai teoriapohjaa. Antti Saali kirjoitti kiinnostavasti pro Gradu tutkielmassaan antroposentrisestä karnismista, jonka hän selitti tarkoittavan tapaa nähdä hegemoniselle miehisyydelle kuuluvaksi lihansyönti ja eläimistä piittaamattomuus (2019, 31). Tämän hän koki naturalisoivan ja luonnollistavan sukupuolinormeja ja lihansyöntiä.

Retorisesti luotu oletus eläinaktiivisteista kettutyttöinä on yleinen tapa feminisoida eläinaktiivismi (ks 9-10). Selitys-käyttäjän kommentin loppuosa, jossa viitataan baby annabelle-nukkien riittämättömyyteen, on vertaus tyttöjen kasvamisesta naisiksi ja näin oletetaan nukkien hoivaamisen muuttuneen eläinten hoivaamiseen.

Ensimmäisen puheenvuoron voi lukea Ad feminam circumstantiae-argumentiksi. Feminam-sana tässä yhteydessä tarkoittaa naissukupuolta (Walton 1998, kappale 1). Ad feminam circumstantiae-argumenttia tähän soveltaen, Selitys-käyttäjän mukaan ad hominem kaava menisi näin:

1. Naisten mielestä turkistarhaus on ällöttävää ja näin väärää.
2. Naissukupuolella on luontainen suojeleuvaisto, jonka vuoksi he ovat tätä mieltä, eikä tiedolla ole mitään tekemistä sen kanssa.
3. Tämän vuoksi turkistarhaus ei ole universaalisti ällöttävää ja väärää.

Pahasti-käyttäjän puheenvuorossa kommentoitiin eläinoikeusjärjestöjen henkilöstön tasamääräisyyttä sukupuolittain. Pahasti-käyttäjä perusteli tämän tasapuolisuuden katselleensa Kojjärvi-tapah-tuman videoita ja huomanneensa, että puolet osallistujista olivat miehiä ja puolet naisia. Tämäkin kommentti oli Evoluutio ja eläinaktivismi- keskustelusta. Suurin osa naisia-käyttäjä vastasi tähän kommenttiin näin:

”Moni mieskin on eläinaktivisti.”

Moni mies pynttäytyy naiseksi, moni mies pitää toisista miehistä jne. poikkeus vahvistaa säännön. Tässä listassa 9/10 näyttäisi olevan naisia.

Tämän kommentin subtekstinä suurin osa naisia-käyttäjä ei siis lue näitä hänen kommentissaan kuvattuja miesryhmiä miehiksi. Kommentissaan suurin osa naisia-käyttäjä lukee ulos miehisydestä transvestiitti miehet ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvat miehet. Hänelle kyse ei olekaan eläinakti- vismin feminisaatiosta, vaan hänen mukaisensa maskuliinisuuden puutteesta eläinaktivismissä. Suu- rin osa naisia ei koe eläinaktivistimiehiä oikeiksi miehiksi. Hän liittää aktivistimiehet kommentissaan lueteltuun listaan toiseutetuista miehistä, jotka eivät hänen mukaansa lukeudu hegemonisen masku- liinisuuden piiriin. Maskuliinisuuden legitimitetti pysyy stereotyyppisessä lihaa syövässä heteromie- hessä, kun eläinaktivismi, kasvissyönti ja eläinoikeusliike feminisoidaan pakotetusti, eli käsitetään naisellisena (Aaltola 2013, 181). Hegemoninen kovien arvojen maskuliinisuus asettaa hegemoniaa haastavat miehet dualistisesti mies-naisbinaarin toiseen ääripäähän, eli feminiinisyteen (Saali 2016, 37). Tässäkin kommentissa yhdistetään aktivismi ja feminiinisyys toisiinsa, eikä aktivismissä nähdä maskuliinisuudelle tilaa. Tämä kommentti voidaan asettaa ad hominem circumstantiae-argumentiksi, jolloin se menisi näin:

1. Moni mies on eläinaktivisti
2. Moni mies myös pynttäytyy naiseksi ja pitää toisista miehistä, joka on epämiehekästä
3. eläinaktivismissä ei ole ”mieheyttä”

Seuraava ote on AKTIVISTINAINEN-keskustelusta ja kommentti on käyttäjältä Mr_Furious:

Nainen on mielipiteissään täysin järkkymätön, vaikka kuinka tietäisi olevansa väärässä. Nainen ei kantaansa suostu vaihtamaan, vaikka hänelle löisi sata faktaa pöytään. Ainoa joka pystyy naisen päin kääntämään on toinen nainen, ja useimmiten vielä joku hyvä ystävä. Kun kerran kampaamon Maija sanoi että Jugurtti on vaarallista, niin silloin se on kiveen kirjoitettua; Maija puhuu niin monien ihmisten kanssa jo työnsäkin puolesta että hänen täytyy tietää. ”Mutta kulta kun Maija on kampaaja eikä lääkäri.” ”Sä et oo ikinä pitäny mun kavereista, sä aina vaan mollaat niitä!” Ja kun ollaan päästy aiheeseen naiset ja hänen kaverinsa on parempi lähteä kävelemään tilanteesta.

Tässä kommentissa epäsuorasti vastakohtaistettiin mies ja nainen. Nainen luonnoltaan esitettiin kovapäisenä, vain toiseen naiseen luottavana. Vastakohtaistaminen (Kekki 2014, 31) on yksi lajistisista toiseuttamisen keinoista, jota tässä puheenvuorossa on käytetty. Tässä kommentissa on myös kärjistämistä, huumoria ja ironiaa, jotka ovat Perelmanin mukaan retorisia vaikuttamisen keinoja (Summa 1998, 65). Analogiaa on myös ”nainen”-sanana toisto (Perelman 1977, 129-133). Tekstissä suostutellaan kuulijaa uskomaan, että naisen luonto on olla täysin järkkymätön, eikä hänen mieltään voi muuttaa, vaikka hänelle löisi sata faktaa pöytään.

Tästä kommentista ad feminam virhepäätelmän kaava voisi mennä näin:

1. Nainen on järjellinen eläinaktivisti
2. Nainen on mielipiteissään täysin järkkymätön, vaikka tietäisi olevansa väärässä. Nainen ei kuuntele järkeilyjä ja hänen päänsä pystyy kääntämään vain toinen nainen ja useimmiten joku hyvä ystävä.
3. Nainen ei voi olla järjellinen aktivisti, koska hän ei toimi järjellisesti.

Tämä teksti ei pitänyt sisällään käsitteitä eläinaktivismista tai eläinoikeusjärjestöistä, mutta tämä kommentti oli AKTIVISTINAINEN-keskusteluun liitetty, joten luin tämän mukaan analyysiini. Tämän viestiketjun kontekstissa kommentti liittyi aktivistinaisiin ja naisen luontoon. Kommentin väitteissä on vahvaa patriarkaalista holhouksen sävyä. ”Kulta” sanaa on käytetty tämän tekstin kontekstissa ivallisesti luomaan kuva naisista epäloogisina ja holhousta tarvitsevana joukkona. Tässä puheenvuorossa ikään kuin luotiin kuva naisista jonain mystisinä olioina, joita on vaikea ymmärtää. Tämä kuva luotiin retorisesti analogiaa käyttäen toistuvalla sanalla ”nainen” (Perelman 1977, 130). Kuten: ”Nainen on mielipiteissään täysin järkkymätön. Nainen ei kantaansa suostu vaihtamaan.” (Perelman 1977, 130) Mr_Furious niminen käyttäjä käyttää kommentissaan anaforaan painokkaalla lauseiden ja sanojen toistamisella luodakseen vaikuttavan argumentin.

Tässä kommentissa teemana ollut naisten epärationaalisuus, tunteellisuus ja loogisuuteen kykenemättömyys oli tässä viestiketjussa pysyvä teema. Tähän naisten naturalisointiin on kiinnitetty huomiota ekofeminismissä. Ekofeminismissä nähdään kaikkien sorrettujen ryhmien sortajaksi patriarkaatti. Sortaja esittää sorretut ryhmät luontoon kuuluvina ja järjettöminä, jonka vuoksi niitä pitää hallita patriarkalisella sivistyneellä järjellä. Tätä samaa ideologiaa oli jäljennetty tässä kommentissa. (Kiviluoto 2004, 23) Useat pitkätkin viestit tässä ketjussa keskittyivät kuvailemaan naisaktivistien inhotavuutta ja järjettömyyttä naturalisoiden naiset eläimellisiksi ja hysteerisiksi toisiksi.

5 AINEISTON TULKINTA JA IDEOLOGIA

5.1 Sivutettu ideologia ja sen epäpolitisointi

Eläinoikeusliikkeen ideologia on eläinoikeusliikkeestä puhuttaessa usein jäänyt vähälle huomiolle. Ideologia on sivutettu esimerkiksi eläinoikeusliikkeen sisäisen oletetun tai pakotetun feminisaation vuoksi. Yhteiskunnassamme eläimet nähdään luonnon koneina, joita käyttämällä voidaan saada erilaisia hyötyjä ihmisyyteille (Sihvonen 2015, 84). Eläinten oikeuksista puhuminen on eettistä. Eläinetiikan ja eläinoikeusliikkeen ideologian mukaan eläimille pyritään saamaan itseisarvo niiden nykyisen välinearvon tilalle. Aineistossani ilmeni, että tällaisten eettisten kysymysten pohtiminen yhdistettiin naiseuteen. Aineistossani käyttäjänimi Selitys esitti, että naisilla on sisäänrakennettu suoje-luvaisto, jonka vuoksi he haluavat hoivata eläimiä ja tekevät tätä aktivismin muodossa. Näin hän myös argumentoi turkistarhaiskut naisaktivistien tekemiksi (ks 19).

1970-1980-luvuilla eläinten huono kohtelu aiheutti ensimmäistä kertaa historiassa suurta kuohuntaa yhteiskunnallisten ristiriitojen ja liikehdinnän muodossa. Tästä seurauksena luotiin uudenlainen eläintutkimuksen haara. (Tuomivaara 2016, 116) Eläinoikeusliikkeen katsotaan muotoutuneen yhtä aikaa ja korrelaatiossa australialaisen filosofin Peter Singerin kirjan *Animal Liberation* kanssa, joka julkaistiin 1975 (Lundbom 2016, 24) Toinen eläinoikeusliikkeelle tärkeä teos *The Case for Animal Rights* julkaistiin Tom Reganilta 1983 (Lundbom 2016, 24). Eläinoikeusliikkeen ideologia koostuu eläinetiikasta, josta muun muassa Singer kirjoitti kirjassaan. (ks Konttinen & Peltokoski 2004, 11) Suomeen eläinoikeusliike saapui vahvana 1990-luvun lopulla ja sai julkisuutta turkistarhaiskuilla

vuonna 1995 (Konttinen & Peltokoski 2004, 7-11). Samaan aikaan Suomessakin alkoi näkyä eläinoikeusliikkeen järjestäytynyttä toimintaa ja perustettiin eläinoikeusjärjestöjä, kuten Oikeutta Eläimille-järjestö (Oikeutta Eläimille 2018).

Eläinoikeusliikkeen ideologia koostuu muun muassa eläinetiikasta. Lisäksi liike pyrkii luomaan oikeudenmukaisempia oloja toissijaisille eläimille. (Singer 1975) Yhteiskunta oikeuttaa eläinten sorron ja käytön sillä, että toissijaiset eläimet eivät ole rationaalisia ja tietoisia toimijoita, kuten ihmiset ovat. Tämä on ekofeminismin mukaan klassista patriarkaalisen yhteiskunnan oikeuttamaa sortoa (Donovan 2013, 191). Eläinoikeusliike ja eläinetiikka argumentoi siis eläinten arvon ja oikeuksien puolesta. Eläinoikeusjärjestö Animalian Eläinetiikka-sivulla kirjoitetaan aiheesta näin:

Eläinoikeusajattelun lähtökohta on, että ihmisten tarpeet eivät saa automaattisesti ajaa muiden eläinten tarpeiden edelle. Myös eläimillä on oikeuksia ja tarpeita, jotka ihmisen tulisi ottaa huomioon. Eläimille ei vaadita samoja oikeuksia kuin ihmisille, sillä eläimiä ei hyödytä esimerkiksi mahdollisuus äänestämiseen. Sen sijaan eläimille oleellisia oikeuksia ovat esimerkiksi oikeus elää lajityypillisesti ja oikeus huolehtia poikasistaan.

Regan argumentoi (1983), että itseisarvon kriteerinä ei voi olla pelkästään ihmislajiin kuuluminen, vaan arvon on pohjaututtava johonkin pitävämpään seikkaan. Sosiologit, kuten Salla Tuomivaara on argumentoinut, että aina kun joltakin eläinlajilta on löydetty jokin ihmiselle ainutlaatuisena pidetty ominaisuus, on keskeisenä erottavana tekijänä alettukin painottaa jotain muuta kykyä. (Tuomivaara 2016, 130)

Eläinoikeusliikkeen epäpolitisointi liittyy vahvasti eläinoikeusliikkeen ideologian sivuuttamiseen. Eläinoikeusliikkeen ideologian sivuuttaminen voidaan nähdä epäpolitisointiin pyrkivänä tekona. Naissukupuoliset aktivistit toiseutettiin ja näin epäpolitisointiin. Heidät esitettiin älyttöminä ja heitä kuvailtiin negatiivisilla adjektiiveilla aineistossani. Eläinoikeusliikettä pyrittiin epäpolitisomaan aineistossani muun muassa esittämällä eläinaktivistit sääliävinä ja naurunalaisina. Tällä tavalla aktivistien legitimiyyttä vähäteltiin. Aineistossani oli myös eläinoikeusfoorumia kritisovia kommentteja. Eläinoikeusfoorumi on Oikeutta eläimille-järjestön keskustelufoorumi. Suomi24-foorumin viestiketjujen kommentoijat kokivat eläinoikeusfoorumin sensuroituna ja vain tietynlaisia mielipiteitä hyväksyvänä alustana. Tämä kuvattu kapeakatseisuus vähensi eläinoikeusjärjestöltä ja yleisesti eläinoikeusliikkeeltä legitimitettä, sillä kommentoijat eivät enää hyväksyneet eläinoikeusjärjestön järjestelmää (Lång 2003, 5).

5.2 Aineiston tulkinta ja luodut representaatiot

Aineistossa luotiin negatiivissävytteinen kuva aktivisteista tunteellisina ja epärationaalisina.

Aineistossani toistuivat teemat aktivistien feminisoinnista ja feminisaatiosta. Eläinaktivistit koettiin useissa aineistoni kommentteissa turhanpäiväisinä ja heitä ei pidetty tosissaan otettavina. Selitys-käyttäjä argumentoi naisten sisäisestä hoivavietistä, joka ajoi naiset eläinaktivismiin pariin. Naisten sisäänrakennetusta hoivavietistä ei ole tieteellisiä tutkimustuloksia, mutta samantyylistä argumentointia hieman eri lähtökohdista on tehnyt esimerkiksi Audre Lorde. Hänen mukaansa naiset ovat usein aktivisteina oikeustaisteluissa, jotka eivät välttämättä kosketa heidän omia oikeuksiaan. Hänen mukaansa naiset ymmärtävät sorron ja sen vaikutukset sorrettuun ryhmään ja näin ollen haluavat auttaa sen lopettamisessa (1984). Myös esimerkiksi lukuisissa riskitutkimuksissa on tutkittu eroja naisten ja miesten riskien hahmottamisessa. Tutkimustuloksista on kuitenkin esitetty, että terveys- ja ympäristöriskien hahmottamisessa ilmenevät erot sukupuolten välillä eivät selity biologisilla syillä, vaan taustalla piilee poliittisia ja sosiaalisia tekijöitä, kuten individualistinen maailmankuva, yhteiskunnallinen valta ja asema työelämässä. (Litmanen 2016, 168-169) Naisaktivistit on vuosikymmenten ajan epälegitimoidu ja epäpolitisoitu luoden representaatioita hysterisistä kotivaimoista (Robbins, Hintz & Moore 2014, 113).

Aktivistit eivät kuitenkaan ole kaikki naisia, vaan eläinaktivismi pakotetusti feminisoidaan. Näin miehet ja pojat, jotka lukeutuvat eläinaktivisteihin, nähdään hegemonisesta maskuliinisuudesta ulos lukeutuviksi (Saali 2019, 61). Tutkielmani aineistossa luotiin representaatioita eläinaktivisteista naisaktivisteina. Aineistoni kommentissa, jonka oli kirjoittanut käyttäjänimi Suurin osa naisia argumentoi seksuaalivähemmistöihin kuuluvien miesten lukeutumattomuudesta maskuliinisuuteen ja mieheyteen (ks 20). Näin nimimerkki Suurin osa naisia argumentoi maskuliinisuuden mahtumattomuudesta eläinaktivismiin.

Representaatiot aktivisteista ja eläinoikeusliikkeestä luotiin käyttämällä erilaisia retorisia vaikuttamisen keinoja. Aktivistien työ naurunalaistettiin ja tällä tavalla representoitiin epälegitiiminä. Myös esimerkiksi turkistarhaiskut yhdistettiin eläinräkkäykseksi monessa otteessa, jolla osaltaan luotiin representoiden kuva eläinaktivisteista osaamattomina ja tietämättöminä.

6 POHDINTA

Eläinoikeusliikkeen tutkiminen oli mielenkiintoista. Tietoa ja tutkimuksia aiheesta oli helppo löytää, sillä eläinten oikeudet ja esimerkiksi posthumanistinen ajattelu on yleistymässä yhteiskunnassamme. Päädyin lukemaan tutkimukseen kirjallisuutta kerätessäni muun muassa kriisitutkimuksesta ja se jäi kiinnostamaan minua erityisesti. Aineistoni oli alun perin laaja, kunnes aloin vähitellen vähentämään kommentteja, jotta minulle jäisi tilaa analysoida valitsemiani kommentteja. Kommentit, jotka valitsin analyysiin otettavaksi olivat kuitenkin hyvin samankaltaisia, kuin kommentit, joita en valinnut viestiketjuista.

Tutkielmani hypoteesi alun perin oli se, että eläinoikeusliikkeen poliittista ideologiaa vähätellään ja sen olemassaolo kielletään sen vuoksi, että järjestöt ovat naisvaltaisia. En kyennyt missään vaiheessa todistamaan, että järjestöt olisivat naisvaltaisia, mutta aineistoni perusteella kävi ilmi, että niissä on pakotetun feminisaation merkkejä. Aineistoni sukupuolittuneet argumentit kertoivat aktivismiin liitetystä feminiinisydestä ja maskuliinisuuden mahtumattomuudesta eläinaktivismiin. Tutkielmani hypoteesi oli siis tosi, sillä eläinoikeusliikkeen poliittista ideologiaa vähätellään ja epäpolitisoidaan sen naisvaltaisuuden, tai oletetun feminiinisyden vuoksi.

Epäpolitisoinen analysoiminen on vaikeaa, varsinkin valitsemassani aineistossa, sillä yhtenäistä epäpolitisoinen teoriaa ei ole olemassa. Yhdistin analyysissäni epäpolitisoinen käsitteen Perelmanin retorisiin vakuuttamisen keinoihin. Pyrin yhdistämään nämä tavat lukea ja analysoida aineistoa. Valtavirtaistuminen voidaan myös nähdä epäpolitisoitumisena (Palonen 1993, 134). Tällä tarkoitan sitä, kuinka eläinoikeusliike ja eläinoikeusjärjestöt ovat valtavirtaistuneet ja eläinaktivismi on nykyisin yhä yleisempää. Tämän kautta poliittinen ideologia voi epäpolitisoitua.

Tutkielmassani ilmeni kaksi erilaista tapaa kokea aktivismi. Aineistossani eläinaktivismi toiseutettiin ja epälegitimoidtiin sillä, että aktivistit tekivät työtä tunteella. Tunteiden liittäminen aktivismiin nähtiin negatiivisena ja siitä syystä eläinaktivisteja vähäteltiin. Audre Lorde argumentoi sen puolesta, että tunteet kuuluvat essentiaalisesti aktivismiin. Hänen mukaansa tunteet mobilisoivat ja tuovat ihmisiä aktivismin pariin. Onko aktivismi siis toimivampaa tunteiden läsnä ollessa? Vai ovatko tunteet ja niiden näkyvyys aktivismissa haitta ja oikeutus toiseutukselle ja vähättelylle? Tämä ristiriita tutkielmassani oli mielenkiintoinen. Ekofeminismissä koetaan, että tunteiden vähättely on perua patriarkaalista yhteiskuntarakenteista, jossa vallitsee kovat maskuliiniset arvot. Tunteet nähdään järjenvastaisina, kuten olen aiemmin argumentoinut. Ekofeminismin mukaan naisaktivisteja vähätellään, sillä naiset liitetään tunteellisuuteen ja tunteet eivät kuulu poliittiseen toimintaan.

Peter Singerin mukaan hyväksymme yhteiskuntamme kollektiiviset ajattelumallit liian usein universaaleina totuuksina. Hänen mielestään näitä ajattelumalleja tulisi kuitenkin yksilötasolla pohtia ja punnita erillään valtavirran mielipiteestä. Singer esittää, että muuttaakseen omaa ajatteluaan yhteiskunnasta itsenäisemmäksi, on oltava valmis keskustelemaan kriittisesti ja kyseenalaistamaan annettuja totuuksia. Tämän hän kuvailee ainoaksi tavaksi päästä eroon haitallisista käytännöistä. Singerin mukaan tämä pätee niin eläinoikeusasioihin, kuin muihinkin sorrettuihin ryhmiin liitettyihin stereotyyppioihin ja representaatioihin. (Singer 1975)

AINEISTO

Aineistoni löytyy tästä osoitteesta:

<https://www.kielipankki.fi/aineistot/suomi24/>

LÄHTEET

Aaltola E. (2013). Poliittinen eläinfilosofia: ekofeminismi. Teoksessa Aaltola E. (toim.), *Johdatus eläinfilosofiaan* (s. 179). Tallinna: Gaudeamus.

De Beauvoir S. (suom. 2009). *Toinen sukupuoli*. Tammi.

Donovan J. (2013). Eläinten oikeudet ja feministinen teoria. Teoksessa Aaltola E. (toim.), *Johdatus eläinfilosofiaan* (s. 182-205). Tallinna: Gaudeamus.

Jokinen A. (2000). *Panssaroitu maskuliinisuus. Mies, väkivalta ja kulttuuri*. Vammala: Vammalan kirjapaino Oy.

Juppi P. (2004). ”Keitä me olemme? Mitä me haluamme?” *Eläinoikeusliike määrittelykamppailun, marginalisoinnin ja moraalisen paniikin kohteena suomalaisessa sanomalehdistössä*. Jyväskylän yliopisto. Humanistinen tiedekunta. Väitöskirja.

Kekki K. (2014). *Inhimillisen ja ei-inhimillisen suhde Eija Lappalaisen ja Anne Leinosen trilogiassa Routasisarukset*. Jyväskylän yliopisto. Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta. Pro gradu.

Kiviluoto J. (2004). *Naiset, luonto ja uskonto. Ekofeministinen lähestymistapa uskontotieteessä*. Helsingin yliopisto. Humanistinen tiedekunta. Pro gradu.

Konttinen E. & Peltokoski J. (2004). *Ympäristöprotestin neljäs aalto. Eläinoikeusliike ja uuden polven ympäristöradikalismi 1990-luvulla*. Jyväskylän yliopisto.

Lappalainen P. (2017). *Kohti kiistelevää kansalaistoimintaa*. Verkkoartikkeli löytyy osoitteesta https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135396/YP1703_Lappalainen.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Litmanen T. (2016). SoPhi-julkaisut. Riski ympäristösosiologian käsitteenä. Teoksessa Valkonen J. (toim.), *Ympäristösosiologia* (s. 167-181). Jyväskylän yliopisto.

Louhela H. (2019). *Sexual violence. Voiced and silenced by girls with multiple vulnerabilities*. Oulun yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta. Väitöskirja.

Lorde, A. (1984). *Sister Outsider*. Berkeley: Crossing Press. Löytyy osoitteesta <file:///C:/Users/OMISTAJA/Downloads/LORDE,%20Audre%20Sister%20outsider.pdf>

Lummaa K. & Rojola L. (2015). Johdanto: mitä posthumanismi on? Teoksessa K. Lummaa & L. Rojola (toim.), *Posthumanismi* (s. 13-29). Turku: Painosalama Oy

Lundbom P. (2011). *Sosiaalinen vahvistaminen kokemuksina ja käytänteinä*. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Verkkojulkaisu.

Lundbom P. (2016). *Eläinten puolustajat. Suomalaisen eläinoikeusaktiivisuuden muuttuva poliittinen tyyli ja toiseus*. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden ja psykologian tiedekunta. Väitöskirja.

Lång M. (2003). *Suomalaisen hyvinvointivaltion legitimitetti nyt ja tulevaisuudessa*. Jyväskylän yliopisto. Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta. Pro gradu.

Maailmantalous.net *Feminisaatio*. Verkkojulkaisu.

Palonen K. & Parvikko T. (1993). *Reading the political*. Valtiotieteellinen yhdistys.

Palonen K. (1997). SoPhi-julkaisut. *Kootut retoriikat. Esimerkkejä politiikan luennasta* Jyväskylän yliopisto.

Perelman C. (1977). *Retoriikan valtakunta*. Tampere: Vastapaino.

Pynnönen A. (2013). *DISKURSSIANALYYSI. Tapa tutkia, tulkita ja olla kriittinen*. Jyväskylän yliopiston kauppakorkeakoulu. Pro gradu.

Railo E. (2011). *Henkilökohtainen on poliittista. Neuvottelu politiikan sukupuolittuneesta työnjaosta Annan julkaisemissa poliitikkojen henkilökuvissa vuosina 1975-2005*. Turun yliopisto. Yhteiskutatieellinen tiedekunta. Väitöskirja.

Raipola, J. (2015). Inhimilliset ja postinhimilliset tulevaisuudet. Teoksessa K. Lummaa & L. Rojola (toim.), *Posthumanismi* (s. 35-55). Turku: Painosalama Oy.

Regan T. (1983). *The Case for Animal Rights*. United States: University of California Press.

Robbins P, Hintz J & Moore S. (2014). *Environment and Society. A Critical Introduction*. Verkkojulkaisu: John Wiley & Sons.

Saali A. (2019). *Lihan ja maskuliinisuuden artikulaatio ja antagonismi. Diskurssianalyysi lihan maskuliinisuutta haastavista puhetavoista*. Itä-Suomen yliopisto. Yhteiskuntatieteiden laitos. Pro gradu.

Seppälä T. (2017). *Naiset, aktivismi ja feministinen solidaarisuus*. Poliitikasta-lehti.

Sihvonen J. (2015). Ihmiskuvia, eläimiä ja antropologisia koneita. Teoksessa K. Lummaa & L. Rojola (toim.), *Posthumanismi* (s. 81-106). Turku: Painosalama Oy.

Singer P. (1975). *Animal Liberation*. United States: HarperCollins

Summa H. (1998). Kolme näkökulmaa uuteen retoriikkaan. Burke, Perelman, Toulmin ja retoriikan kunnianpalautus. Teoksessa K. Palonen & H. Summa toim.), *Pelkkää retoriikkaa* (s. 51-81). Tampere: Vastapaino.

Summa H. & Palonen K. (1998). Johdanto: retorinen käänne? Teoksessa K. Palonen & H. Summa (toim.), *Pelkkää retoriikkaa* (s. 7-17). Tampere: Vastapaino.

Timonen J. (2014). *140 merkkiä retoriikkaa. Retorinen diskurssianalyysi startup-yritysten viestinnästä Twitterissä*. Aalto-yliopisto Kauppakorkeakoulu. Pro gradu.

Tuomivaara S. (2016). SoPhi-julkaisut. Eläimet – luonnon ja yhteiskunnan rajoilla. Teoksessa Valkonen J. (toim.), *Ympäristösosiologia* (s. 126-141). Jyväskylän yliopisto.

Walton D. (1998). *Ad hominem arguments*. Tuscaloosa: University of Alabama Press.

Wiesner C, Haapala T & Palonen K. (2017). *Debates, Rhetoric and Political Action. Practices of Textual Interpretation and Analysis*. Verkkojulkaisu: Palgrave Macmillan UK.

